

नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्प टप्पा-२ या
उन्नत मेट्रो मार्गास मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : एनएमआर-३३१८/प्र.क्र.१४५/नवि-७,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक : १४ जानेवारी, २०१९.

प्रस्तावना :-

नागपूर शहराची वाढती लोकसंख्या आणि वाहनांची संख्या या अनुषंगाने निर्माण झालेल्या वाहतुक समस्या लक्षात घेता, सार्वजनिक वाहतुक व्यवस्था सक्षम करणे गरजेचे आहे. नागपूर महानगर क्षेत्र ३५७७.१६ वर्ग कि.मी. व नागपूर महानगरपालिकेचे क्षेत्र २१७ वर्ग कि.मी. आहे. आजमितीस सन २०११ च्या जनगणनेप्रमाणे महापालिका क्षेत्राची लोकसंख्या सुमारे २४.०५ लक्ष असून सन २०४१ पर्यंत ही लोकसंख्या ३६.१७ लक्ष पर्यंत पोहचेल असा अंदाज आहे. महानगर क्षेत्रात ९ तहसिल मधील ७२६ गावांचा समावेश असून त्याची लोकसंख्या ३२.७२ लक्ष आहे आणि सन २०३२ पर्यंत ही लोकसंख्या ५१.१० लक्ष इतकी होण्याची शक्यता आहे. वाढती लोकसंख्या व वाहने लक्षात घेता नजीकच्या काळामध्ये अस्तित्वात असलेले रस्ते अपुरे पडून गर्दी होईल हे लक्षात घेवून शासनाने शासन निर्णय क्रमांक दिनांक नासुप्र ३३१३/प्र.क्र.४१/ नवि-७, दिनांक ३०.०१.२०१४ ला नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्प राबविण्यास मान्यता दिली. केंद्र शासनाने दि. २१.०८.२०१४ ला या प्रकल्पास मान्यता दिली व त्याकरीता महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. या विशेष उद्देश वाहन ची निर्मिती करण्यात आली असून उक्त विशेष उद्देश वाहनाद्वारे मेट्रो मार्गाची उभारणी करण्यात येत आहे. सदर टप्पा-१ मार्गिकांची कामे प्रगतीपथावर असून ती लवकरच पूर्ण होणे अपेक्षित आहे.

सदर मार्गिकांचा विस्तार करण्यासाठी महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. नागपूर यांनी सादर केलेल्या नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्प टप्पा-२ या उन्नत मेट्रो मार्गिकांकरीता रु.११२३९ कोटी खर्चाचा महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. नागपूर यांच्यामार्फत अंमलबजावणी करण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या मान्यतेसाठी सादर केला आहे. त्यानुषंगाने सदर प्रकल्पाच्या प्रस्तावास राज्य शासनाकडून मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

०२. शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. नागपूर यांनी सादर केलेल्या नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्प टप्पा-२ या उन्नत मेट्रो मार्गिकांकरीता रु.११२३९ कोटी खर्चास महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. नागपूर यांच्यामार्फत अंमलबजावणी करण्यास पुढीलप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे.

(१) नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्प फेज-२ च्या करिता रु. ११२३९ कोटीच्या खर्चास व खालील मार्गिकांना मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	फेज-२ मार्गिका	लांबी (कि.मी.)
१अ	MIHAN ते MIDC ESR	१८.७६८
२अ	ऑटोमोटिव्ह चौक ते कन्हान नदी	१२.९२५
३अ	लोकमान्य नगर ते हिंणगा	६.६५७
४अ	प्रजापती नगर ते ट्रान्सपोर्ट नगर	५.४४१
५	वासुदेव नगर ते दत्तवाडी	४.४८९
एकूण		४८.२९

(२) सदर प्रकल्पासाठी प्रस्तावित प्रकल्प निधी उभारणी खाली नमूद केलेल्या ढाचास धरून तत्वतः मान्यता देण्यात येत आहे.

अ. क्र.	तपशील/संस्था	आर्थिक सहभाग निधी (कोटीत)	आर्थिक खर्चातील हिस्सा
१.	केंद्र शासनाचा समभाग	१६५८	१६.१२%
२.	महाराष्ट्र शासनाचा समभाग	१६५८	१६.१२%
३.	राज्य शासनाकडून केंद्रीय कराकरीता दुय्यम कर्ज	३९९	३.८८%
४.	केंद्र शासनाकडून केंद्रीय कराकरीता दुय्यम कर्ज	३९९	३.८८%
५.	एमएडीसीकडून अनुदान	१९४	१.८८%
६.	द्विपक्षीय/बहुपक्षीय वित्तीय संस्थांकडून कर्ज	५९८०	५८.१२%
	एकूण	१०२८८	१००%
७.	एमआयडीसीमार्फत भूसंपादन आणि पुनर्वसन व पुनर्वासाकरीता अनुदान (भूसंपादन रु.२३३ कोटी व पुनर्वसन व पुनर्वसाहत रु.१३ कोटी)	२४६	
८.	एमआयडीसीमार्फत राज्य कराकरीता अनुदान	३१५	
९.	एमएडीसीमार्फत राज्य कराकरीता अनुदान	३६७	
	एकूण	११२१६	
१०.	बांधकाम कालावधी दरम्यानचे व्याजाकरिता (द्विपक्षीय/बहुपक्षीय वित्तीय संस्थांकडूनच्या कर्जावरील व्याज) राज्यशासनाचा सहभाग.	२३	
	एकूण रक्कम	११२३९	

(३) मेट्रो सेवेसाठी खाली नमूद केल्यानुसार प्रवासी भाडे दरास तत्वतः मान्यता देऊन या भाड्यामध्ये ठराविक कालावधीनंतर आवश्यकतेप्रमाणे सुधारणा करण्याचे अधिकार सदर कंपनीस देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	अंतर (कि.मी.)	डीएमआरसीचे सन २०१७-१८ चे भाडे	नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्प फेज-२ चे सन २०२४-२५ चे प्रस्तावित भाडे
१	०-२	१०	१५
२	२-५	२०	३०
३	५-१२	३०	५०
४	१२-२१	४०	६५
५	२१-३२	५०	८०
६	>३२	६०	९५

(४) सदर प्रकल्प खर्चाच्या २० टक्के हिस्सा इक्विटी आणि राज्य कर यासाठी खालीलप्रमाणे राज्यशासन, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ लि. (एमआयडीसी), महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी लि. (एमएडीसी) यांच्यामार्फत निधी देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	संस्था	आर्थिक सहभाग (कोटीत)
१.	महाराष्ट्र शासनाचा समभाग	१६५८
२.	राज्य शासनाकडून केंद्रीय कराकरीता दुय्यम कर्ज	३९९
३.	एमएडीसीकडून अनुदान	१९४
४.	एमआयडीसीमार्फत भुसंपादन आणि पुनर्वसन व पुनर्वासाकरीता अनुदान (भूसंपादन रु.२३३ कोटी व पुनर्वसन व पुनर्वसाहत रु.१३ कोटी)	२४६
५.	एमआयडीसीमार्फत राज्य कराकरीता अनुदान	३१५
६.	एमएडीसीमार्फत राज्य कराकरीता अनुदान	३६७
७.	बांधकाम कालावधी दरम्यानचे व्याजाकरिता (द्विपक्षीय/बहुपक्षीय वित्तीय संस्थांकडूनच्या कर्जावरील व्याज). राज्यशासनाचा सहभाग	२३
	एकूण रक्कम	३२०२

(५) वरील परिच्छेद क्रमांक ४ मधील तक्त्यात नमूद केल्याप्रमाणे सदर प्रकल्पाकरिता एमआयडीसीमार्फत रु. ५६१ कोटी व एमएडीसीमार्फत रु.५६१ कोटी इतके अनुदान महामेट्रोला देण्यासाठी एमआयडीसी व एमएडीसी यांना निदेश देण्यात येत आहेत.

(६) वरील परिच्छेद क्रमांक ४ मधील तक्त्यात नमूद केल्याप्रमाणे सदर प्रकल्पाकरिता राज्यशासनाकडून रु.१६५८ कोटी समभाग म्हणून, केंद्रीय कराकरीता रु.३९९ कोटी राज्यशासनाचे बिनव्याजी दुय्यम कर्ज म्हणून व बांधकाम कालावधी दरम्यानचे व्याज रु.२३ कोटी राज्यशासनाचा सहभाग म्हणून देण्यास देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(७) नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्पाचा दुसरा टप्पा - Vital Important Urban Transport Project म्हणून घोषित करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(८) महा-मेट्रो फेज-२ चे विस्तारित मार्गिकेमध्ये येणारे क्षेत्र तसेच स्टेशन, पार्कींग व संपत्ती विकास याकरीता महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. ला हस्तांतरीत करण्यात आलेल्या क्षेत्रासाठी एसपीए म्हणून मान्यता देण्यात येत आहे.

(९) महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगर रचना अधिनियम, १९६६ च्या अंतर्गत नागपूर मेट्रो रेल फेज-२ च्या टीओडी कॉरिडॉरचे विस्तारिकरण करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(१०) सदर प्रकल्प अंमलबजावणीच्या दृष्टीकोनातून धोरणात्मक निर्णय घेण्यासाठी शासनातर्फे खालीलप्रमाणे उच्चाधिकार समिती (High Power Committee) गठित करून समितीच्या कार्यक्षेत्रास मान्यता देण्यात येत आहे.

a. उच्चाधिकार समितीची रचना

प्रकल्प अंमलबजावणीच्या दृष्टीकोनातून धोरणात्मक निर्णय घेण्यासाठी शासनातर्फे खालीलप्रमाणे उच्चाधिकार समिती (High Power Committee) स्थापन करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

i. अध्यक्ष	:	मा. मुख्य सचिव
ii. सदस्य	:	प्रधान सचिव(१), नगर विकास विभाग
iii. सदस्य	:	प्रधान सचिव(२), नगर विकास विभाग
iv. सदस्य	:	प्रधान सचिव, वित्त विभाग.
v. सदस्य	:	प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग
vi. सदस्य	:	जिल्हाधिकारी, नागपूर
vii. सदस्य	:	आयुक्त, नागपूर महानगर प्रादेशिक विकास प्राधिकरण
viii. सदस्य	:	व्यवस्थापकीय संचालक, महा-मेट्रो

b. सदर समितीची कार्यक्षेत्रा पुढीलप्रमाणे राहिल :-

- नागपूर मेट्रो फेज-२ उभारणे व परिचलन करणे या संबंधातील धोरणात्मक बाबींवर निर्णय घेणे.
- नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्पाच्या फेज-२ संदर्भात जमीन वापर बदल, वाढीव चटई क्षेत्र निर्देशांक व तदनुषंगिक सवलती देण्यासंदर्भात निर्णय घेणे.

- iii. नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्पाच्या फेज-२ ला राज्य शासनाचा देय हिस्सा वितरित करण्यासाठी निर्देश देणे.
- iv. नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्प फेज-२ च्या सविस्तर प्रकल्प अहवालात नमूद केल्याप्रमाणे अथवा आवश्यकतेप्रमाणे इतर आर्थिक पर्यायाच्या अंमलबजावणीसाठी निर्देश देणे व त्यासाठी कालबद्ध कार्यक्रम ठरवून देणे.
- v. राज्य शासनास वाटतील असे तसेच स्पेशल पर्पज व्हेईकल कंपनीच्या अखत्यारित नसलेल्या बाबींवर निर्णय घेणे.
- vi. केंद्र व राज्य शासनाने वेळोवेळी दिलेल्या निर्देशानुसार नागपूर मेट्रो प्रकल्प फेज-२ मध्ये आवश्यक त्या सुधारणा/ बदल करून अंमलबजावणीस मान्यता देणे.

(११) सध्या महानगरपालिका अधिनियम, १९६६ च्या कलम १४९-बी अंतर्गत नागपूर म्युनिसिपल हद्दीमध्ये १% अधिभार आकारला जातो. सदर प्रकल्पाचे संरेखन विचारात घेता महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती कायदा, १९६१ मध्ये ही दुरुस्ती करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(१२) नागपूर मेट्रो रेल्वे टप्पा-१ ला दिनांक ३० जानेवारी २०१४ रोजी मान्यता देताना मेट्रो मार्गिकेच्या दोन्ही बाजूस ५०० मी. पर्यंत अतिरिक्त चटईक्षेत्र निर्देशांक देताना आकारण्यात येणाऱ्या अधिमूल्यातील रक्कम, सदर प्रकल्प क्षेत्राच्या शहरात १०० टक्के वाढीव विकास शुल्कातून जमा होणारी रक्कम व सदर प्रकल्प क्षेत्राच्या शहरात १ टक्के वाढीव मुद्रांक शुल्क अधिभारातून जमा होणारी रक्कम संबंधित एसपीव्हीला देण्यास मान्यता दिली आहे. त्याधर्तीवर मेट्रो प्रकल्पाच्या विस्तारित क्षेत्रात जमा होणारी अशी रक्कम प्रकल्पाची एसपीव्ही म्हणून महामेट्रोस देण्यास संबंधित संस्थाना निदेश देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(१३) केंद्र सरकारकडून जमीन अधिग्रहण खर्चासाठी आणि राज्य करासाठी योगदान प्राप्त होणार नाही त्यामुळे सदर प्रकल्पासाठी अशा शासकीय जमिनी नाममात्र रूपये १/- मूल्य आकारून महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. ला हस्तांतरित करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(१४) नागपूर व पुणे मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांतर्गत येणाऱ्या प्रकल्प बाधितांचे (PAP) पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करण्याकरिता गृहनिर्माण व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक प्रकल्प-१७००/सीआर-३१/स्लम-२, दिनांक १२.१२.२००० अन्वये लागू केलेले "मुंबई नागरी परिवहन प्रकल्प पुनर्वसन व पुनर्वसाहत धोरण (MUTP-R & R Policy)" लागू करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

हा शासन निर्णय नियोजन विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र. १/१९/१४४४ दिनांक ७.१.२०१९ व वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र. १०/व्यय-३, दिनांक १४.०१.२०१९ अन्वये प्राप्त अभिप्रायांचा विचार करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०१९०११४१५४७३५८६२५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(श्रीराम यादव)

उपसचिव, महाराष्ट्र राज्य

प्रति,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, यांचे सचिव.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
३. मा. राज्यमंत्री (नवि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
४. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
५. अपर मुख्य सचिव (महसूल), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
६. अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
७. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
८. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
९. प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१०. प्रधान सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
११. प्रधान सचिव (परिवहन), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१२. प्रधान सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१३. प्रधान सचिव, ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१४. प्रधान सचिव (उद्योग), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१५. प्रधान सचिव (ऊर्जा), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१६. अपर मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१७. सचिव (विशेष प्रकल्प), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१८. सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१९. व्यवस्थापकिय संचालक, महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. (महामेट्रो) नागपूर.
२०. उपाध्यक्ष तथा व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी लि., मुंबई.
२१. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ लि., मुंबई.
२२. विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग, नागपूर.
२३. पोलिस आयुक्त, नागपूर.
२४. सभापती, नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर
२५. आयुक्त, नागपूर महानगरपालिका, नागपूर.
२६. महानगर आयुक्त, नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, नागपूर.
२७. जिल्हाधिकारी, नागपूर.
२८. महाव्यवस्थापक, मध्य रेल्वे, मुंबई.
२९. विभागीय रेल्वे प्रबंधक, मध्य रेल्वे, नागपूर.

३०. विभागीय रेल्वे प्रबंधक, दक्षिण-पूर्व मध्य रेल्वे, नागपूर.
३१. महाव्यवस्थापक, नागपूर महानगर परिवहन महामंडळ मर्यादित, पुणे.
३२. सह सचिव, नगर रचना, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
३३. संचालक, नगर रचना, मध्यवर्ती प्रशासकीय इमारत, पुणे.
३४. उप सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
३५. कार्यासन अधिकारी (नवि-२६), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३६. निवड नस्ती (नवि-७).